

„Ja meneer” antwoordde de bediende ernstig, de krant was er vol van vanavond.

„Geef de krant eens aan” zei Laarman.

De bediende reikte het blad over. Laarmanlas, een, twee kolommen. Toen wierp hij het blad weg.

„Wat 'n gedaas” merkte hij op, „we krijgen er hem toch niet mee terug... hij zuchtte...; toen zich tot Eduard wendend:

„Heb je de vergrooting van hem gemaakt...?”

„Ja meneer, 'k ben bezig ze af te drukken...”

„Goed” zei hij moe... „en de auto van vanmiddag?”

„Ligt klaar meneer, dertig stuks.”

„Mooi... breng me eens een afdruk van den kop.

„Die ligt daar naast u meneer, in die map.”

Laarman nam de map; „actualiteiten” las hij op den omslag; „actualiteiten”, herhaalde hij bitter, openslaande.

Daar lag de foto, 'n opname fel belicht, met veel wit en zwart, die de oogen diep-liggen deden, den glimlach om den mond accentueerden, de scherpe scheiding in het haar nog beter zien liet.

Laarman staarde de foto aan; dat was Durieu, heelemaal, echt; heel het beminnelijke in z'n snuit, z'n vroolijke glimlach... Als hij die kiek aan zag scheen hij voor hem opnieuw te leven, kon hij zich niet voorstellen, dat hij daarginds dood lag, alleen in die hangar, op de hei, onder wat dennengroen, koud en verminkt. Opziend uit z'n meditatie, keek hij Eduard aan en hij vroeg:

„Moet je er nog veel?”

„Nog 'n vijf en twintig meneer”...

Toen kwam de wensch op alleen te blijven met het portret dien nacht. Hij zou toch niet kunnen slapen en hij zei:

„Ga dan maar naar huis, Eduard, die zal ik wel maken.” — De bediende knikte. — Is er alles genoeg, papier hypo, alles?”

„Ja meneer.”

„Zijn de droogovens aan?”

„Ja meneer.”

„Goed, ga dan maar, dan vind ik 't wel.”

„Alsjeblieft, dag meneer...”

„Dag Eduard...”

Een half uur later — hij had eerst 'n paar brieven geschreven — stond Laarman in het atelier. Hij voelde zich

minder down. De ruimte van zijn werkplaats gaf hem 'n kracht tot werken, die hem weldadig aandeed. Hij trad de donkere kamer in, een vrij ruim vertrek met rondom werktafels en lampen met roode glazen. Twee gasvlammen met drukknoppen waren aan iederen wand aangebracht.

Hij bezag het cliché, 'n mooi cliché, helder en scherp. Hij legde het in het drukraam. Hij zou eerst wat afdrukken maken, dan ontwikkelen.

En hij toog aan het werk, om beurten het cliché belichtend bij de gasvlam, en deze daarop weer doovend, om het belichte papier op te bergen in 'n doos en 'n nieuw vel in te leggen. Toen hij tien vel had, doofde hij de gasvlam voor goed en in 't licht van de roode lantaarn, in de stilte van den nacht en de donkere rondom, opende hij de doos, haalde er 'n vel uit en legde het in den bak van den ontwikkelaar.

Het wit porcelein, met het witte vel en den grauwen ontwikkelaar, glansde bleek in het roode licht. Langzaam schudde hij den bak. En opeens was 't of diep in den bak iets begon te leven, of eerst 'n schim, toen de omtrek van het gelaat van zijn dooden vriend begon te leven in de witte omlijsting van den bak. De lichte partijen vielen weg, de donkere kwamen opzetten uit de vage bleekheid van het papier, de oogen waren holtten, de mond leek ingevallen. Het werd als een verschrikking. Het was of de doodskop van zijn vriend hem uit de vloeistof tegenlichtte, een doodskop, die langzamerhand te leven begon, meer, meer de trekken aannam van den doode, steeds duidelijker, tot het als 'n grap werd van den Dood, en het lachende levende gelaat in heel z'n oorspronkelijke blijheid daar voor hem lag in den witten bak.

De verschrikking was over. Hij rilde er van. Het was te zot; weer opnieuw legde hij een vel in, terwijl hij 't eerste fixeeren liet. En weer opnieuw kwam uit de bleekheid van 't matte papier eerst die doodsgrijs, groeide het beeld zienderoogen, tot het leven kreeg en weer lachtte, altijd dien lach, dienzelfden lach, onveranderlijk en gelijk, den lach van den doode,...

Bij ieder nieuw vel kwam de verschrikking terug. Laarman leed er onder, ieder vel opnieuw, deed hem lijden, opende in z'n hart opnieuw de wonde bij het aanschouwen van het gelaat. En wat hij den geheelen dag onderdrukt had, al de zenuw-aandoeningen, die hij den geheelen

dag had opgekropt, ze barstten nu los, onweerstaanbaar en over den witten bleeken kop op de foto in den bak, het hoofd gesteund in de handen, barstte hij in hartstoechtelijk snikken uit, hopeloos en uitzinnig bedroefd.

Den volgenden morgen lagen de afdrukken klaar. De bladen namen ze op, allen. Ze gaven er fraaie en welwillende onderschriften bij. Dat bureau van Laarman was toch maar overal als de kippen bij!

VOOR onze nieuwe abonne's vestigen
wij nogmaals de aandacht op onzen

NOVELLEN- WEDSTRIJD

waarvan wij de bijzonderheden hebben vermeld in ons nummer van 17 December 1913.

DE EERSTE PRIJS BEDRAAGT
f 100.—

DE TWEEDE PRIJS f 50.—;
TERWIJL NOG TWEE PRIJZEN VAN
f 25.— WORDEN UITGELOOFD.

De wedstrijd wordt GESLOTEN op 1 FEBRUARI 1914 en de uitslag daarvan vóór 1 April 1914 ter kennis van de deelnemers gebracht. De inzendingen moeten franco worden toegezonden aan de

REDACTIE VAN „PANORAMA”
DOEZAstraat 1, LEIDEN.

